

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/56/2022
Identifikačné číslo spisu:	8517204343
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8517204343.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky zložený z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu, a sudcov JUDr. Petra Brňáka a JUDr. Martiny Valentovej v spore žalobcu: 1/ B. Y., narodený XX. B. XXXX, B. XXX, XXX XX B. 2/ Z. Y., narodený XX. M. XXXX, B. XXX, XXX XX B., obaja právne zastúpení: JUDr. Stanislav Lampart, advokát, Námestie sv. Mikuláša 29, 064 01 Stará Ľubovňa, proti žalovanému: Y. Y., narodený XX. U. XXXX, B. XXX, XXX XX B., právne zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Maroš Zima, s. r. o., Okružná 107, 064 01 Stará Ľubovňa, o ochranu vlastníckeho práva, v konaní o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove, č. k. 20Co/29/2020-190 zo dňa 26. augusta 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobcovia 1) a 2) majú proti žalovanému právo na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa, č. k. 4C/66/2017-136 zo dňa 23. marca 2020 (ďalej „súd prvej inštancie“), ktorým súd uložil žalovanému odstrániť časť plota pozostávajúceho z betónových tvárnic na betónovom základe, postaveného medzi parcelami KN-C 108/1, o výmere 704 m², zastavaná plocha a nádvorie a KN-C 108/7 o výmere 105 m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísanými na liste vlastníctva č. XXXX pre kat. úz. B. a parcelami KN - C 109/1 o výmere 395 m², zastavaná plocha a nádvorie, 109/2 o výmere 203 m², záhrada, zapísanými na liste vlastníctva č. XXXX pre kat. úz. B. v kat. úz. Obce B., a to v časti, v ktorej zasahuje do parciel žalobcov L, 2. KN-C 108/1 a KN-C 108/7, vzájomný návrh žalovaného na zriadenie vecného bremena zamietol.

2. Súd prvej inštancie zistil, že žalobcovia 1/ a 2/ sú podielovými spoluvlastníkmi parciel KN-C č. 108/1, o výmere 704 m², zastavaná plocha a nádvorie a KN-C č. 108/7 o výmere 105 m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX, kat. úz. B.. Žalovaný je výlučným vlastníkom parciel KN-C č. 109/1 o výmere 395 m², zastavaná plocha a nádvorie, KN-C č. 109/2 o výmere 203 m², záhrada, zapísaných na liste vlastníctva č. XXXX, kat. úz. B.. V konaní nebolo sporné, že žalovaný pri výstavbe plota zasiahol do vlastníctva žalobcov, a to parciel KN-C č. 108/1 a KN-C č. 108/7. Rozsah

zásahu do vlastníckeho práva žalobcov vyplýva zo zamerania skutočného stavu zo dňa 18. decembra 2015 vyhotoveného geodetom M.. Uvedené skutočnosti v podstate potvrdil aj žalovaný, a to vo vyjadrení zo dňa 06. augusta 2018 (č. I. 38), v ktorom uviedol, že na tvári miesta bolo, za účasti sporových strán, ich právnych zástupcov a za prítomnosti geodeta, zabezpečené geodetické zameranie spornej hranice a zhotovenej stavby - oporného múra, výsledkom ktorého zamerania bolo potvrdenie skutočnosti, že časť oplotenia, ktoré zhotovil žalovaný zasahuje do vlastníckeho práva žalobcov v rade 1) a 2) a to: v bode 1. v rozsahu 9 cm, v bode 2. v rozsahu 34 cm, v bode 3. v rozsahu 51 cm a v bode 4. v rozsahu 38 cm, pričom z hľadiska výmery to predstavuje 9 m². Rovnaký záver vyplýva aj z geometrického plánu č. 72/2019 vyhotoveného T. dňa 19. júna 2019. Žalovaný oslovil žalobcov 1) a 2) s návrhom na odkúpenie tejto časti pozemku za primeranú náhradu, resp. navrhol im zriadenie vecného bremena za odplatu, avšak obe ponuky žalobcovia 1) a 2) odmietli, inú možnosť dohody nenavrholi. Súd prvej inštancie rozhodol o odstránení stavby plotu na cudzom pozemku podľa § 135c ods. 1 OZ.

3. Odvolací súd v odôvodnení konštatoval, že v prejednávanej veci bolo nad všetky pochybnosti preukázané, že žalovaný vzhľadom na všetky okolnosti (predchádzajúci spor a upozornenia žalobcov) mal a mohol vedieť, že výstavbu plotu nevykonával v súlade s hranicou pozemkov. Bez rozumného dôvodu sa žalovaný spoliehal, že neoprávnený stav ním zavinený bude súdmi vykladaný v jeho prospech. Evidentná absencia dobromyseľnosti žalovaného mala za následok vyhovieť žalobe a žalovaný je povinný dať plot do stavu, ktorý zodpovedá hranici medzi pozemkami (čo napokon sám uznal výsledkom zamerania p. W. č. I. 38 spisu). Namietanie neproporcionality vzhľadom na vedomosť žalovaného, že nestavia plot v súlade s hranicou hodnotil ako neopodstatnené. Žalovaný bol upozorňovaný na nesprávny postup pri výstavbe plotu a tieto upozornenia nezohľadňoval. „Pokiaľ vlastník príľahlého pozemku sa rozhodne zhotoviť plot a je upozorňovaný vlastníkmi susediaceho pozemku o nesprávnom postupe pri jeho výstavbe (zasahujúcom do ich vlastníctva) a bez ďalšieho nezohľadňuje ich námietky, potom po zistení zásahu do ich vlastníctva je povinný bez zreteľa na výšku nákladov súvisiacich s reštitúciou stavu tento nezákonný stav na vlastné náklady odstrániť“. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobe vyhovel.

4. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný v zastúpení advokátom včas dovolanie podľa § 421 ods.1 písm. b) CSP s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Uviedol, že ustanovenie § 135c OZ je špeciálnym ustanovením vo vzťahu k § 126 ods. 1 Obč. zákonníka, v ktorom je upravená ochrana vlastníctva a z ktorého vychádza jednak žaloba na vydanie veci (reivindikačná žaloba), jednak zapieracia žaloba (negatívna žaloba), ktorou sa vlastník domáha ochrany proti iným neoprávneným zásahom ako tým, ktoré spočívajú v neoprávnenom zadržiavaní cudzej veci a odstránení následkov týchto zásahov. Zákonodarca už tým, že vyňal režim neoprávnenej stavby z dosahu § 126 ods. 1 Obč. zákonníka, ktorý by neoprávnené zriadenie stavby na cudzom pozemku umožňoval riešiť len žalobou na odstránenie stavby, deklaroval nevyhnutnosť prihliadnuť v odôvodnených prípadoch aj na oprávnené záujmy neoprávnenej stavby a tiež na všeobecný záujem na tom, aby právny vzťah medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom neoprávnenej stavby bol postavený na pevnom základe. V občianskom práve sa tradične uplatňuje aj snaha o to, aby nákladné investície neboli zbytočne marené, za predpokladu, že vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu možno takýto postup spravodlivo požadovať, (napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo 06. decembra 2001, sp. zn. 22Cdo/1090/2000). Účelnosť odstránenia stavby treba hodnotiť vždy objektívne a s prihliadnutím na všetky okolnosti a povahu každého jednotlivého prípadu. V rámci voľnej úvahy musí súd prihliadať najmä na povahu a rozsah hospodárskej straty, ktorá by vznikla odstránením stavby, na to, na aký účel bola stavba zriadená, aký je jej charakter, aký je charakter zastavaného pozemku, prípadne pozemku nevyhnutného na riadne užívanie neoprávnenej stavby, za akých okolností bola stavba zriadená (uznesenie Ústavného súdu SR z 13. januára 2016, sp. zn. I. ÚS 12/2016). Okolnosťami prípadu, ktoré oprávňujú žalovaného, aby súd nenariadil odstránenie časti stavby na cudzom pozemku podľa žalobcu sú: a) dobromyseľnosť, že stavia na vlastnom pozemku, čo vyplýva zo skutočnosti, že pred realizáciou stavby (oplotenia) si nechal geodetom zmerať hranicu pozemkov, ohlásil drobnú stavbu, vybudoval plot na mieste pôvodného plotu, ktorý oddeľoval susedné pozemky desiatky rokov, b) neprimerane vysoká hospodárska strata

odstránenia plotu v pomere k zásahu vlastníckeho práva vlastníkov pozemku, kedy neoprávnený zásah predstavuje 9 m² pri celkovej výmere pozemkov žalobcov vo výmere 809 m², c) plot plní oddeľujúcu úlohu pozemkov pre všetkých účastníkov konania a v prípade jeho odstránenia by vznikli žalovanému značné náklady na jeho odstránenie, d) meritórne uložené rozhodnutie na odstránenie plotu bude naďalej vážnym spôsobom zasahovať do susedského spolužitia účastníkov konania.

5. Žalovaný má za to, že odvolací súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 135c Občianskeho zákonníka a z troch spôsobov úpravy uložil žalovanému ten najprísnejší spôsob, a to odstránenie časti betónového plotu. Z dôvodu, že predmetom podaného dovolania je rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť odstrániť časť betónového oplotenia, žalovaný podľa § 444 CSP požaduje odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Účelom inštitútu odkladu vykonateľnosti rozhodnutia v dovolacom konaní je zabrániť výkonu exekúcie počas dovolacieho konania, v dôsledku ktorého by subjektu, ktorý dovolanie inicioval, v prípade jeho úspechu v tomto konaní, vznikla neodvratiteľná škoda. Teda v prípade odstránenia časti betónového plotu v prípade úspechu v tomto konaní, by už nemohlo dôjsť k obnoveniu pôvodného stavu. Navyše, náklady na odstránenie plotu sú vo veľkom nepomere k zásahu do vlastníckeho práva žalobcov v rade 1) a 2).

6. Žalovaný navrhoval, aby dovolací súd podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil v celom rozsahu napadnuté rozhodnutie a podľa § 450 ods. 1 CSP podľa povahy veci ho vrátil odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Žalovaný zároveň v súlade s ustanovením § 444 CSP žiadal odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia. V prípade úspechu v dovolacom konaní si žalovaný uplatňuje právo na náhradu trov konania.

7. Žalobcovia 1/ a 2/ vo vyjadrení zo dňa 26. januára 2022 k dovolaniu žalovaného navrhovali, aby dovolací súd dovolanie žalovaného podľa § 447 písm. f) CSP odmietol, resp. podľa § 448 CSP dovolanie zamietol a priznal žalobcom náhradu trov dovolacieho konania. Namietali, že v dovolaní nie je uvedený dovolací dôvod v zmysle § 432 CSP - v čom spočíva nesprávne právne posúdenie. V právnom štáte nemôže nikto protizákonne zasahovať do vlastníctva druhej osoby. V celom konaní bolo jednoznačne a nepochybne preukázané, že žalovaný po celý čas stavby plotu (ešte pred začatím pri príprave) vedel a bol si vedomý toho, že stavia na cudzom pozemku. Žalobcami bol na to ihneď pri začiatku prác a následne ešte niekoľko krát upozornený, že stavia na cudzom pozemku. Vedel o tom, no jeho reakcia bola, že on si bude robiť čo chce a námietky nebral do úvahy. Už len z tejto skutočnosti, ktorá bola v konaní nepochybne preukázaná, najmä výpoveďou žalobcov, výpoveďou svedka Z. M. a listom žalobcov Obecnému úradu v B. zo dňa 05. augusta 2015 vyplýva, že konanie žalovaného bolo protiprávne a bolo schválnosťou. Za takejto situácie, keď žalovaný po celý čas už od prípravy výstavby plotu vedel, že koná protiprávne, nie je možné mu priznať akúkoľvek ochranu. Žalovaný pri stavbe porušil právo ako aj dobré mravy. Žalobcovia 1) a 2) tvrdili, že je neprípustné, že by za takéhoto stavu malo byť konanie žalovaného legalizované zriadením vecného bremena. V plnom rozsahu sa stotožnili s odôvodnením krajského súdu v bode 19. rozsudku, podľa ktorého „Pokiaľ vlastník príslušného pozemku sa odhodlá postaviť plot a je upozorňovaný vlastníkmi susediaceho pozemku o nesprávnom postupe pri jeho výstavbe (zasahujúcom do ich vlastníctva) a bez ďalšieho nezohľadňuje ich námietky, potom po zistení zásahu do ich vlastníctva je povinný bez zreteľa na výšku nákladov súvisiacich s reštitúciou stavu tento nezákonný stav na vlastné náklady odstrániť.“

8. Neoprávnený zásah žalovaného do pozemku žalobcov bol jednoznačne exaktne preukázaný zameraním skutočného stavu geodeta M. zo dňa 18. decembra 2015 a následne bol zásah do pozemku aj potvrdený geometrickým plánom T. č. 72/2019 zo dňa 19. júna 2019.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobca dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) a dovolanie ako nedôvodné podľa § 448 CSP zamietol.

Dovolanie podľa § 421, písm. b) CSP

10. Podľa § 421 ods.1, písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok („CSP“) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená.

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Žalobca netvrdil existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva (ex off) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Dovolací súd je viazaný aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Podstatnou bola otázka nedostatku dobromyseľnosti žalovaného ako stavebníka, že nezasahuje a ani nezasiahne do vlastníckeho práva žalobcov k susednému pozemku.

12. Žalobca 1) listom zo dňa 05. augusta 2015 žiadal o pozastavenie stavebných prác na Obecnom úrade B. (č. l. 122) a súčasne uviedol, že so stavbou plotu na jeho pozemku nesúhlasí. Okolnosti boli podrobne vysvetlené odvolacím súdom a odvolací súd poukazoval na nepozastavenie stavebných prác, a to napriek námietkam žalobcov 1) a 2) podaných na stavebnom úrade, že stavbou plotu dochádza k zásahu do ich vlastníckeho práva. Dovolací súd konštatuje, že v danom prípade ide o určitú formu objektívnej zodpovednosti stavebníka, keďže ani po námietke vlastníkov susedného pozemku nezabezpečil vytýčenie hranice medzi pozemkami, hoci tak mal už urobiť pred začatím stavebných prác. Táto povinnosť mu pritom vyplývala z ustanovenia § 75 ods.1 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov, podľa ktorého „pred začatím stavby, zmeny stavby, terénnych úprav a ťažobných prác na povrchu musí stavebník zabezpečiť vytýčenie stavieb fyzickou osobou alebo právnickou osobou oprávnenou vykonávať geodetické a kartografické činnosti a autorizačné overenie vybraných geodetických a kartografických činností autorizovaným geodetom a kartografom“.

13. Dovolací súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného odvolacím súdom. Právnym posúdením veci je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o existencii, resp. neexistencii subjektívnych práv a povinností subjektov z právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnosť právneho posúdenia veci preto nemožno vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie platnej právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp zn. 9Cdo/150/2020 zo dňa 27. apríla 2022). Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalovaného podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol. Dovolací súd konštatuje, že žalovaný nesformuloval právnu otázku, ktorá nebola doteraz riešená v praxi dovolacieho súdu. Podľa obsahu dovolania otázka bola len nastolená vo všeobecných obrysoch, podľa obsahu má skutkový a nie právny charakter. V danom prípade žalovaný namietal, že skutkové okolnosti prípadu, ktoré opísal v dovolaní umožňujú záver, že odstránenie stavby nie je účelné. Tu je potrebné prisvedčiť, že z pohľadu žalovaného ako vlastníka stavby oploštenia odstraňovanie stavby nie je účelné. Dovolací súd sa tiež domnieva, že najvhodnejším riešením by bolo mimosúdne urovanie sporu aj s ohľadom na budúce susedské vzťahy. Dovolací súd nemôže preklenúť nedostatok nesúhlasu žalobcov ako vlastníkov, keďže vlastnícke právo je chránené ústavou. Žalobcovia 1) a 2) poukazovali na to, že išlo o vedomé konanie žalovaného a za týchto okolností je nariadenie odstránenia stavby plne v súlade s dobrými mravmi. Podľa obsahu položená otázka smeruje k tomu, či skutkové okolnosti danej veci odôvodňujú odstránenie stavby alebo zriadenie vecného bremena, ktoré navrhoval žalovaný vzájomným návrhom. Spor má výraz individuálny charakter. Dovolací súd poukazuje na to, že podľa čl. 152 ods. 4 v spojení s článkom 20 ods. 4 vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu. Zásah do vlastníckeho práva žalobcov, a to aj v navrhovanom rozsahu cca 9 m² vyžaduje existenciu zákonného dôvodu. Pokiaľ dovolateľ poukazoval na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 12/2016 zo dňa 13. januára 2016, týmto bola ústavná sťažnosť odmietnutá pre nedostatok právomoci Ústavného

súdu Slovenskej republiky. V tomto prípade išlo o verejnú kanalizáciu, na ktorú bolo napojených cca 50 rodinných domov a súd zohľadňoval aj verejný záujem.

14. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020).

16. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalovaného podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol.

17. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalobcom 1) a 2) v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) priznal náhradu trov dovolacieho konania.

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.